

*Муц Луай Файсал,
к. соц. н., Директор центру освітніх послуг
для іноземних громадян, Запорізька державна інженерна академія*

DOI: 10.32702/2306-6814.2019.1.64

МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ПІД ВПЛИВОМ РОЗБУДОВИ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Muts Luai Faisal,
Candidate of Sociological Sciences, Director of the Center for Educational Services for Foreign Citizens,
Zaporizhzhya State Engineering Academy

MIGRATION POLICY BY INFLUENCE OF DEVELOPMENT OF INFORMATION
AND COMMUNICATION INFRASTRUCTURE

Статтю присвячено дослідженню основної детермінанти становлення інформаційно-комунікаційної інфраструктури в межах міграційної політики. Було розглянуто перспективи розвитку надання адміністративних електронних послуг. Звернуто увагу на державну міграційну політику, в якій відбувається трансформація щодо визначенні суспільних та просторових меж, впливаючи на міграційні потоки в країні у зв'язку із зростанням ролі інформаційних технологій. Зазначено політичну та економічну кризу в країні, що спричинили негативний вплив на всі процеси функціонування більшості секторів держави. Зауважено роль інформаційних технологій в межах прикордонного співробітництва між державами, яка визначає форми співробітництва, використовуючи потенціал місцевої інфраструктури. Досліджено нормативно-правову базу, що слугує впровадженням інновацій в інформаційно-комунікаційній інфраструктурі прикордонного контролю. Запропоновано схему основних детермінант становлення інформаційно-комунікаційної інфраструктури прикордонного контролю та появи нового виду міграції як віртуальна міграція. Зроблено висновки відносно модернізації інформаційно-комунікаційної інфраструктури, впливаючи на якість та швидкість адміністративних послуг відносно міграційна запитів населення та прикордонного контролю.

The article is devoted to the study of the main determinants of the formation of information and communication infrastructure within the framework of migration policy. The prospects for the development of administrative electronic services were considered. The attention is drawn to the state migration policy in which the transformation of the definition of social and spatial boundaries takes place, influencing migration flows in the country in connection with the growing role of information technologies. The political and economic crisis in the country is mentioned, which has had a negative impact on all processes of functioning of most sectors of the state.

The special features of the border areas are highlighted, which are manifested in the special approach to the creation of information and communication infrastructure in the provision of migration processes, which, above all, should increase the capacity of the border infrastructure, communications, service facilities. The improvement of the information and communication infrastructure should depend on the aggregate of subsystems, services, enterprises, auxiliary units and interconnected facilities, speed up and optimize the work of the border area.

The role of information technologies in the framework of border cooperation between the states is defined, which determines forms of cooperation, using the potential of local infrastructure. The regulatory framework, which serves the introduction of innovations in the information and communication infrastructure of border control, is explored. The scheme of the main determinants of the formation of the information and communication infrastructure of border control and the emergence of a new type of migration as virtual migration is proposed. Conclusions regarding the

modernization of the information and communication infrastructure have been made, influencing the quality and speed of administrative services in relation to migration requests of the population and border control.

It is established that interaction of information technologies with migration processes takes place within the limits of collection, registration, transmission of input data, processing according to the corresponding algorithm, storage and display of information necessary for monitoring and forecasting of components (economic-demographic, migration-demographic, medical-demographic, educational-demographic, ecological-demographic and criminal-demographic) and ensuring demographic security. With the help of information technologies in migration processes, it is possible to implement the following measures: to study information on migration flows from different regions of the country; interaction with real time migration information.

*Ключові слова: інформаційно-комунікаційна інфраструктура, мобільність, електронні послуги.
Key words: information and communication infrastructure, mobility, electronic services.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

При проведенні подальших досліджень у питаннях глобальних проблем міграції робочої сили слід зазначити таку основну компоненту, як міграційних рух, що є так званим індикатором населення країни відносно основних запитів суспільства готового до змін. Тому визначення основних пріоритетів розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури міграційних процесів є одним з головних завдань держави в питаннях регулювання міграційного процесу. Міграційний процес у державі тісно пов'язаний з економічними та структурними трансформаціями, впливаючи на розбудову чи ліквідацію підприємств в різних галузях, що, в свою чергу, впливають на скорочення та вивільнення людських ресурсів. Розвиток інформаційного суспільства визначає тенденцію щодо значної кількості вільних робочих рук внаслідок неспроможності освітнього середовища країни за короткий час підготувати та перерозподілити трудові ресурси країни.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Наукові дослідження щодо тематики вдосконалення інформаційно-комунікаційної інфраструктури міграційних процесів були висвітлені в роботах таких українських науковців: П. Беленький, М.І. Долішній, Н.П. Луцишин, А. Мельникова, В.П. Мікловда, М.А. Лендел, Є.Б. Кіш, В.В. Сухенко, Ю.Г. Губан, О.В. Погрибенник, П.І. Шилепницький та інші. Особливу увагу слід приділити науковим роботам таких вчених О. Шаблій, який розглядав територію Західної частини України, як прикордонну територію; дослідженням політико-географічних аспектів формування та функціонування західного державного кордону займалася О. Малиновська; інфраструктурне забезпечення на прикордонних територіях

розглядали в своїх наукових публікаціях Н. Коцан, А. Вавринюк. Однак внаслідок того, що Україна намагається інтегруватися до Європейського Союзу, відбувається трансформація прикордонного співробітництва. Тому вдосконалення інформаційно-комунікаційних процедур міграційних процесів є недостатньо вивченою проблемою та представляє інтерес для подальшого дослідження.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті — визначити основні детермінанти становлення інформаційно-комунікаційної інфраструктури в межах міграційної політики.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Розвиток інформаційно-комунікаційної інфраструктури впродовж десятиріч залишається рушійною силою у трансформації відносин у міграційній політиці. Головним питанням взаємозв'язку міграційних потоків з інформаційно-комунікаційною інфраструктурою є рівень впливу на соціальні, економічні, геополітичні, культурні процеси, імплементація яких визначається у глобальних та локальних мережах різного рівня, що складають інфраструктуру міграції. Ці зв'язки описує у своїх наукових дослідженнях науковець Дж. Солт та зазначає, що є підстави переглянути традиційну концепцію міжнародної міграції, як відношення між індивідом, який хоче переїхати на більш або менш тривалий термін, та державою, що виступає у ролі "сторожа". У цих дослідженнях науковець розглядає міжнародну міграцію, як розгалужений організований процес, що має певний бюджет та подальший план розвитку щодо управління мережею організацій та інститутів [1].

Тому міграційна політика держави має спиратися на можливості розгалуженої інфраструктури, де інформа-

ційно-комунікаційна складова буде відігравати одну з основних ролей в обслуговуванні та управлінні міграційними потоками. Однією з особливостей інформаційно-комунікаційної структури в міграційній політиці є надання послуг, наприклад, отримання візи чи пошук роботи, внаслідок впровадження нових технологій з'являються нові можливості щодо отримання даних послуг [5]. Інформаційна революція стає суттєвим чинником змін у різних економічних, соціальних, політичних процесах держави, де конкуренція потенціалів країн відбувається завдяки електронним системам, що стирають значимість територіальної ознаки. Масштабність змін внаслідок впровадження інформаційних технологій стає безпрецедентним явищем зміни національної інфраструктури, що обслуговує міграційні потоки. Інтеграція інформаційних технологій створює навколишнє середовище, трансформуючи напрями міграційних орієнтацій населення. Нові можливості, які відкриваються від впровадження інформаційних технологій перед міграційними потоками створюють якісно нові запити до міграційної політики в Україні.

Глобалізація відносин через розбудову інформаційно-комунікаційної інфраструктури України впливає на збільшення кількості зайнятих трудових мігрантів в інформаційно/інтелектуальних типах роботи. Однією з особливостей розбудови інформаційно-комунікаційної інфраструктури є можливість глобальної мережі Інтернет, інтегруючи Україну до процесів транснаціональних спільнот. Для державної міграційної політики відбувається трансформація у визначенні суспільних та просторових меж, впливаючи на міграційні потоки в країні у зв'язку із зростанням ролі інформаційних технологій. Поява нових послуг у міграційних процесах — з'являються, в першу чергу, в розвинутих країнах, що знаходяться на перших місцях технологічних новацій, які сприяють новим контактам та взаємодії з різними регіонами світу. Інформаційні технології впливають на високу мобільність трудових, освітніх чи стаціонарних мігрантів, впливаючи на формування у трансконтинентальних масштабах потоків мігрантів.

Внаслідок розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та широке впровадження та розгалуження їх на приватні підприємства, також існує питання в міграційній політиці щодо залучення іноземних спеціалістів для компенсації дефіциту національних кадрів у сфері інформаційних технологій. Сучасні засоби комунікації дозволяють працювати за допомогою дистанційних форм, що надають можливість працювати жителям однієї держави в іншій. Такий процес характерний для аутсорсингових компаній, що працюють на транснаціональні корпорації, які знаходяться в Україні та в інших країнах. Політична та економічна криза в країні спричинили негативний вплив на всі процеси функціонування більшості секторів держави та спонукали до великого попиту іноземних інвесторів на українських ІТ-спеціалістів, як на відносно дешеву й достатньо кваліфіковану робочу силу зі знанням англійської мови. З розвитком інформаційних технологій з'явилися "віртуальні мігранти", яких також треба брати до уваги у міграційній політиці країни. Тому, нашу думку, при наявності віртуальних мігрантів слід враховувати таке: 1) приналежність до території; 2) тривалість та регу-

лярність переміщень; 3) напрямок міграційних потоків; 4) форма працевлаштування; 5) ступінь адаптації до нових умов; 6) рівень мобільності; 7) вимоги до наповнення трудових функцій та якості робочої сили; 8) суб'єкти, що здійснюють переміщення; 9) розмір міграції [1].

У сфері інформаційних технологій в межах прикордонного співробітництва між державами визначається форма співробітництва, використовуючи потенціал місцевої інфраструктури, тому інформаційно-комунікаційні технології відіграють одну з важливих ролей у прикордонному співробітництві. Також ці території можуть слугувати спільною ресурсною базою між країнами в імplementації міграційної політики, а також розвивати природоохоронні проекти [1]. Інформаційно-комунікаційна інфраструктура, що забезпечує міграційні процеси, має в собі такі елементи: сукупність галузей, організацій та підприємств (основною їх метою є забезпечення міграційних процесів).

Особливими рисами прикордонних територій є підхід до створення інформаційно-комунікаційної інфраструктури в забезпеченні міграційних процесів, перш за все, забезпечити збільшення пропускної здатності прикордонної інфраструктури, комунікацій, можливості обслуговування. Завдяки розбудові інформаційно-комунікаційної інфраструктури можливо залучити нові інвестиційні надходження для сприяння створення транспортних коридорів. Вдосконалення інформаційно-комунікаційної інфраструктури залежить від сукупності підсистем, служб, підприємств, допоміжних ланок і установ, які сполучають, пришвидшують та оптимізують роботу прикордонної території. Якщо в цілому визначати, що таке прикордонна інфраструктура то — це система каналів зв'язку, через які переміщуються матеріальні, людські й фінансові ресурси, відбувається їхній розподіл в економіці прикордонної території. В межах даного тлумачення слід надати визначення інформаційно-комунікаційної інфраструктури міграційних процесів — це сукупність каналів зв'язку, комп'ютерного обладнання, програмного забезпечення, завдяки чому можливо забезпечувати міграційні процеси. Завдяки геополітичного положення України має докорінно змінитися інформаційно-комунікаційна структура, що буде відповідати стандартам країн, які мають найкращі підходи в обслуговуванні міграційних процесів.

Основними напрямками в співпраці з країнами Центральної-Східної Європи є розбудова інформаційної та виробничої інфраструктури, модернізація інфраструктури кордону, транспортної, наукової та культурної співпраці, обмін досвідом між відповідними органами що займаються міграційною процесами в межах імplementації інформаційно-комунікаційних технологій. Внаслідок розширення кордонів Європейського Союзу з Україною держава отримала шість областей (Волинська, Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька та Одеська області), що є об'єктом національної міграційної політики та потребують модернізації інформаційно-комунікаційної інфраструктури. Такі обставини вплинули на розробку нових заходів щодо підвищення потенціалу прикордонного контролю та взаємодії з іншими країнами Європейського Союзу [2].

Нормативно-правова база, що слугує запровадженням інновацій в інформаційно-комунікаційній інфраст-

руктурі, зокрема в наданні інформаційних послуг, складається з: Закону України "Про електронні документи та електронний документообіг" від 22 травня 2003 року № 851-IV, Закону України "Про електронний цифровий підпис" від 22 травня 2003 року № 852-IV й Закону України "Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007—2015 роки" від 9 січня 2007 року № 537-V. Також було прийняте велику кількість підзаконних нормативно-правових актів — постанова Кабінету Міністрів України "Про схвалення Концепції Державної цільової програми створення та функціонування інформаційної системи надання адміністративних послуг на період до 2017 року" від 24 липня 2013 року № 614-р, "Про затвердження Плану дій із впровадження Ініціативи "Партнерство "Відкритий Уряд" у 2014-2015 роках" від 26 листопада 2014 року № 1176-р, "Про електронний обмін службовими документами в органах виконавчої влади" від 17 липня 2009 року № 733, "Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні" від 13 грудня 2010 року № 2250-р, "Про електронний обмін службовими документами в органах виконавчої влади" від 17 липня 2009 року № 733, "Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи "Електронний уряд" від 24 лютого 2003 року № 208.

Окремої уваги заслуговує розпорядження Кабінету Міністрів України "Про схвалення Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні" від 16 листопада 2016 року, де зазначено, що для досягнення мети Концепції слід забезпечити виконання комплексних заходів за такими напрямками: оптимізація порядку надання адміністративних послуг; визначення та планування стадій розвитку системи електронних послуг; формування єдиної інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, яка забезпечує надання електронних послуг; підвищення готовності фізичних та юридичних осіб до використання електронних послуг.

Слід висвітлити мету оптимізації, що запроваджується за рахунок Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні згідно з такими порядками: кількість документів, що вимагаються від суб'єкта звернення за рахунок запровадження міжвідомчої електронної взаємодії, відкриття доступу до державних інформаційних ресурсів; скорочення кількості та спрощення етапів, які передбачені порядком надання адміністративної послуги; запровадження електронних форм взаємодії суб'єктів звернення та суб'єктів надання адміністративних послуг; визначення окремих етапів (процедур), що передбачені порядком надання адміністративної послуги, які можуть бути автоматизовані; скорочення строків виконання окремих етапів, які передбачені порядком надання адміністративної послуги, та загального строку надання адміністративної послуги.

Функціонування інфраструктури, у сфері управління міграційними процесами включає в себе, по-перше, систему програмно-технічних засобів інституцій та структур, що формують якість, доступність та прозорість інформації для забезпечення міграційних процесів; по-друге, представляє систему програмно-технічних засобів і технологій, організаційних структур, які виконують такі функції як моніторинг, оцінку, аналіз, контроль за міграційними потоками, ефектив-

не регулювання міграційних процесів. Слід зазначити, що наявне інформаційне забезпечення має бути уніфікованим до єдиного стандарту. Така проблематика наявна внаслідок комплексності даного питання та вирішенням всього займаються ряд міністерств та відомств. Основними є Міністерство соціальної політики, Міністерство закордонних справ, Міністерство внутрішніх справ, Управління міліції міграційного контролю Міністерства внутрішніх справ України, Державна прикордонна служба України, Комітет з національностей і міграції, Державна міграційна служба України (ДМСУ) та ін.

Для того щоб сформувати єдину державну міграційну політику інформаційно-комунікаційна інфраструктура має відповідати основним запитам постійного моніторингу та отримання об'єктивної інформації про стан міграційних процесів в Україні. Тому актуальності набуває аналіз, дослідження та впорядкування бази даних з питань міграції, а також вдосконаленню основних регуляторних механізмів системи автоматизації інформаційно-аналітичної системи, що займає одне з головних місць в інформаційно-комунікаційних інфраструктурі міграційних процесів. Основними завданнями забезпечення інформаційно-комунікаційної інфраструктури є:

- 1) збір інформації про масштаби, напрями й характер міграційних потоків;
- 2) виявлення й відстеження тенденцій міграційного напрямку серед населення;
- 3) визначення релевантності процесів, зокрема міграційного процесу з економічними, соціальними й демографічними процесами у країні й світі;
- 4) визначення подальшого розвитку міграційної поведінки населення в Україні в межах соціально-економічного розвитку держави [4].

Основні принципи використання інформаційних технологій є інтегрованість, гнучкість та інформативність. Взаємодія інформаційних технологій з міграційними процесами відбуваються в межах збору, реєстрації, передачі вхідних даних, обробці за відповідним алгоритмом, зберігання і відображення інформації, які необхідні для моніторингу та прогнозування складових (економіко-демографічної, міграційно-демографічної, медико-демографічної, освітньо-демографічної, еколого-демографічної та кримінально-демографічної) і забезпеченні демографічної безпеки. За допомогою інформаційних технологій міграційних процесах можливо втілити наступні заходи: досліджувати інформацію про міграційні потоки з різних регіонів країни; взаємодія з інформацією відносно міграційних потоків у реальному часі. Використання інформаційних технологій, можуть бути задіяні в таких напрямках:

- інформаційні — передача первинна інформації;
- професійні — детальна характеристика демографічних особливостей регіонів;
- новаторські — дозволяють використати різну інформацію для вдосконалення демографічних процесів.

За допомогою інформаційних технологій, можливо — працювати з базами даних, робота в ринком праці (зокрема в рамках трудової міграції), вдосконалювати послуги в питаннях зайнятості на ринку праці [7].

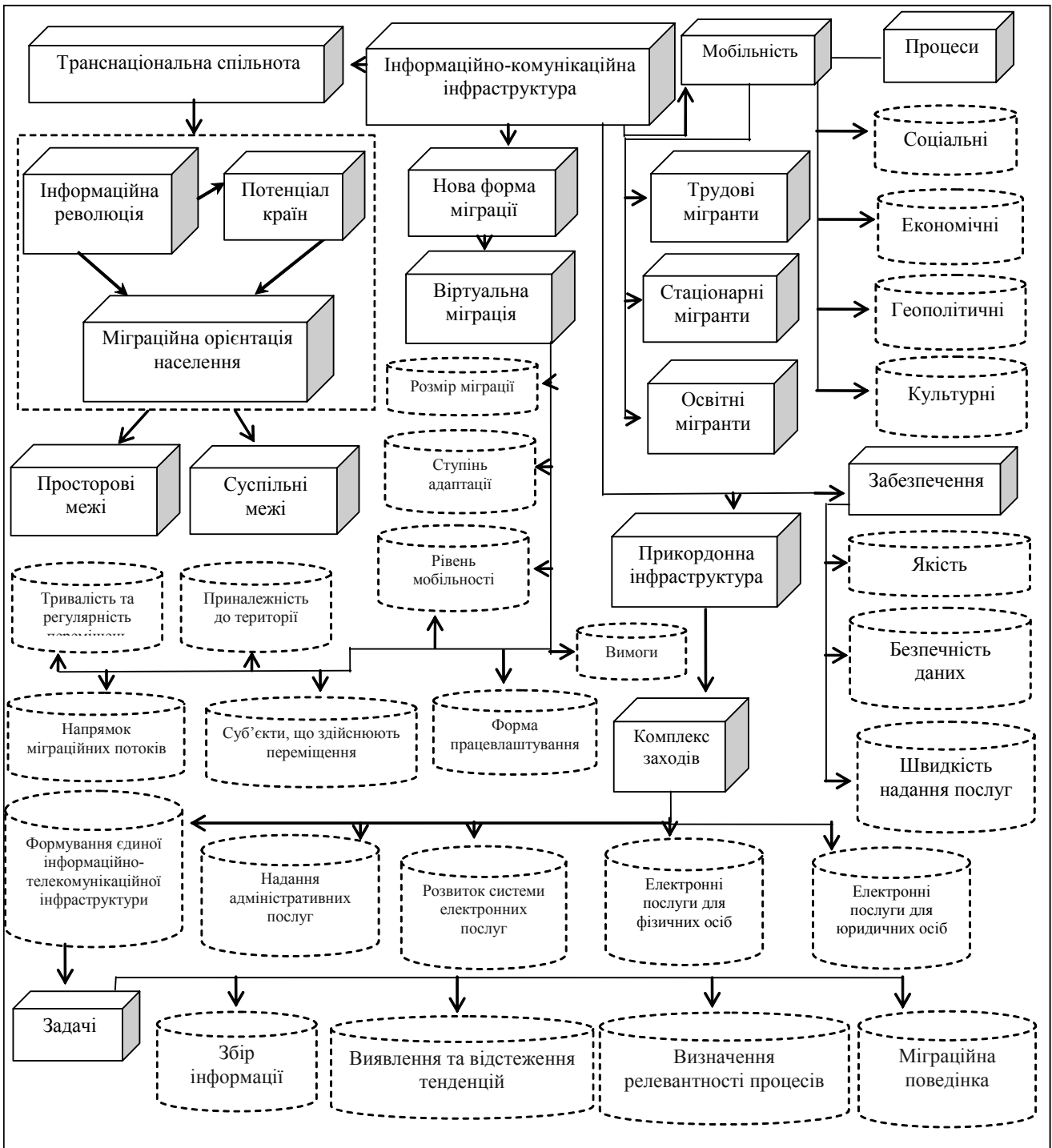

Рис. 1. Основні детермінанти становлення інформаційно-комунікаційної інфраструктури

Джерело: розробка автора.

В процесі розробки основних детермінант становлення інформаційно-комунікаційної інфраструктури (рис. 1) зазначено наступне: становлення нової форми міграції — віртуальної міграції, основними компонентами є розмір міграції, ступінь адаптації, рівень мобільності, тривалість та регулярність переміщень, напрямок міграційних потоків, суб'єкти, що здійснюють переміщення, форма працевлаштування. Однак всі компоненти також відносяться і до інших типів міграції.

Різницею віртуальної міграції від інших є незалежність місця знаходження людини та роботи. Також схема визначає комплекс заходів, що має виконувати-

ся в процесі діяльності прикордонної служби — формування єдиної інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, надання адміністративних послуг, розвиток системи електронних послуг, електронні послуги для фізичних осіб, електронні послуги для юридичних осіб. Однак компонента мобільність є притаманною більше до трудової, стаціонарної та освітньої міграції ніж віртуальної. На останнє слід підкреслити важливість рівня залучення суспільства до транснаціональної спільноти, при цьому оцінюючи три складові як вплив інформаційної революції на українське суспільство, потенціал країни, міграційну орієнтацію населення.

ВИСНОВОК

Розбудова інформаційно-комунікаційної інфраструктури має забезпечити надання якісних та швидких адміністративних послуг відносно міграційних запитів населення та прикордонного контролю. Вирішення основних проблем інформаційно-комунікаційних у структурі щодо міграційної політики має бути спрямована в такому: вдосконалення чинного законодавства згідно зі стандартами Європейського Союзу внаслідок тісної співпраці України та країн членів ЄС, законодавчо закріплено адміністративні послуги як в електронній формі, так і письмовій, комунікація між місцевими органами влади центральними органами державної влади на основі Єдиного Державного порталу надання адміністративних послуг, надання безоплатних консультацій відносно використання адміністративних послуг у напрямі міграційних питань, запровадження нових форм ідентифікації користувачів Єдиного Державного порталу надання адміністративних послуг, розробка системи надання адміністративних послуг, що дозволяє надавати транскордонні послуги в сфері міграції. Також інформаційні технології набувають важливого значення в таких демографічних процесах, як освітньо-демографічний, кримінально-демографічний, економіко-демографічний, міграційно-демографічний, що становлять демографічну безпеку України, використання інформаційних технологій в цих процесах допоможе уникнути критичних проблем відносно надання адміністративних публічних послуг.

Література:

1. Гук Н.А. Зміна напрямку міграційних потоків та поява нових видів міграції під впливом ІКТ [Електронний ресурс] / Н.А. Гук. — 2015. — Режим доступу: http://zt.knteu.kiev.ua/files/2012/01/1_12_15.pdf
2. Ерфан Є. А. Сучасний стан розвитку прикордонної інфраструктури України з країнами ЄС / Є. А. Ерфан, М. Ю. Король // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер.: Економіка. — 2017. — Вип. 1. — С. 22—28. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2017_1_5
3. Михайлюк Я. Надання адміністративних послуг в електронній формі у країнах Європейського Союзу та Україні: порівняльно-правовий аспект / Я. Михайлюк // Юридична Україна. — 2016. — № 1—2. — С. 10—16. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2016_1-2_4
4. Чуприна О.О. Формування інформаційної інфраструктури в сфері регулювання міграційних процесів / О.О. Чуприна // Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: європейський вектор — нові виклики та можливості [Електронний ресурс]: тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції, Львів, 14—16 травня 2015 року: до 50-річчя Інженерно-економічного факультету (Навчально-наукового інституту економіки і менеджменту) / Національний університет "Львівська політехніка" [та інші]. — Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. — С. 389—390. — Бібліографія: 5 назв.
5. Звіт за результатами аналітичного дослідження "Стан та перспективи розвитку державних електронних

інформаційних ресурсів" [Електронний ресурс]. — 2017. — Режим доступу: <http://tapas.org.ua/wp-content/uploads/2017/05/1530105013.pdf>

6. Адміністративні послуги ДМС та МВС: Аналіз правових засад надання та результати соціологічного дослідження [Електронний ресурс]. — 2013. — Режим доступу: http://umdpl.info/wp-content/uploads/2016/08/AdminPoslugi_3color.indd_.pdf

7. Хомин О.Й. Інформаційні технології в системі забезпечення демографічної безпеки країни / О.Й. Хомин // Актуальні проблеми економіки. — 2013. — № 12. — С. 292—299. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2013_12_40

References:

1. Huk, N.A. (2015), "Changing the direction of migratory flows and the emergence of new types of migration under the influence of ICT", available at: http://zt.knteu.kiev.ua/files/2012/01/1_12_15.pdf (Accessed 20 Nov 2018).

2. Erfan, Ye.A. Korol', M. (2017), "The current state of development of the border infrastructure of Ukraine with the EU countries", *Naukovyj visnyk Mukachivs'koho derzhavnoho universytetu. Ser. : Ekonomika*, vol. 1, pp. 22-28, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2017_1_5 (Accessed 20 Nov 2018).

3. Mykhajliuk, Ya. (2016), "Provision of administrative services in electronic form in the countries of the European Union and Ukraine: a comparative legal aspect", *Yurydychna Ukraina*, vol. 1—2, pp. 10-16, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2016_1-2_4 (Accessed 20 Nov 2018).

4. Chupryna, O.O. (2015), "Formation of information infrastructure in the field of regulation of migration processes", *Problemy formuvannia ta rozvytku innovatsijnoi infrastruktury: ievropejs'kyj vektor — novi vyklyky ta mozhlyvosti: tezy dopovidej III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii [Problems of the formation and development of innovation infrastructure: the European vector - new challenges and opportunities: abstracts of the III International scientific and practical conference]*, *Natsional'nyj universytet "L'vivs'ka politekhnikha" L'viv, Ukraine*, 14—16 may, pp. 389—390.

5. TAPAS (2017), "Report on the results of the analytical study "State and prospects of development of state electronic information resources"", available at: <http://tapas.org.ua/wp-content/uploads/2017/05/1530105013.pdf> (Accessed 20 Nov 2018).

6. Association UMDPL (2013), "Administrative services of the Ministry of Internal Affairs and the Ministry of Internal Affairs: Analysis of the legal basis of the provision and the results of the sociological study", available at: http://umdpl.info/wp-content/uploads/2016/08/AdminPoslugi_3color.indd_.pdf (Accessed 20 Nov 2018).

7. Khomyn, O.J. (2013), "Information technologies in the system of ensuring demographic security of the country", *Aktual'ni problemy ekonomiky*, vol. 12, pp. 292-299, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2013_12_40 (Accessed 20 Nov 2018).

Стаття надійшла до редакції 29.11.2018 р.